حل چند شبهه پیرامون عصمت

محمدتقی مصباح یزدی

بسم الله الرحمن الرحیم

حل چند شبهه پیرامون عصمت

نویسنده:

محمد تقی مصباح یزدی

ناشر چاپی:

مجهول (بی جا ، بی نا)

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

حل چند شبهه پیرامون عصمت

مشخصات کتاب

مولف:محمد تقی مصباح یزدی

شبهات عصمت انبیاء

پیرامون عصمت انبیاء علیه السلام شبهاتی مطرح شده اینک به ذکر و پاسخ آنها می پردازیم: ۱ - نخستین شبهه این است که اگر خدای متعال انبیاء را از ارتکاب گناهان، مصون و معصوم داشته و لازمه آن، ضمانت انجام دادن وظایف هم هست در این صورت، امتیاز اختیاری برای ایشان ثابت نمی شود و استحقاق پاداشی برای انجام وظایف و اجتناب از گناهان نخواهند داشت. زیرا اگر خدای متعال هر شخص دیگری را هم معصوم قرار می داد مانند ایشان می بود. پاسخ این شبهه از بیانات گذشته بدست می آید و حاصل این است که معصوم بودن به معنای مجبور بودن بر انجام وظایف و ترک گناهان نیست چنانکه در درس گذشته روشن شد و خدا را عاصم و حافظ دانستن برای معصومین نیز به معنای نفی استناد کارهای اختیاری به خود ایشان نمی باشد زیرا هر چند همه پدیده ها در نهایت، مستند به اراده تکوینی الهی است چنانکه توضیح خاصی از سوی خدای متعال، وجود داشته باشد استناد کار به او وجه مضاعفی خواهد داشت ولی اراده الهی در طول اراده انسان است نه در عرض آن و نه بعنوان جانشینی برای اراده وی. اما عنایت خاص الهی نسبت به معصومین مانند دیگر اسباب و شرایط و امکانات ویژه ای که برای افراد خاصی فراهم می شود مسئولیت ایشان را سنگین تر می کند و همچنانکه پاداش کارشان افزایش می یابد کیفر را نیز افزایش می دهد و بدین ترتیب، تعادل بین پاداش و کیفر، برقرار می گردد هر چند شخص معصوم با حسن اختیار خودش استحقاق کیفری پیدا نخواهد کرد نظیر این تعادل را در مورد همه کسانی که از

نعمت ویژه ای برخوردار هستند می توان ملاحظه کرد چنانکه علما و وابستگان به خاندان پیامبر اکرم دارای مسولیت حساستر و سنگین تری هستند و همانگونه که پاداش اعمال نیکشان بیشتر است کیفر گناهانشان (به فرض ارتکاب) افزونتر می باشد. و به همین جهت است که هر کس مقام معنوی بالاتری داشته باشد خطر سقوطش بیشتر و بیم و هراسش از لغزش، زیادتر است. ۲ - شبهه دیگر آنکه: بر حسب آنچه از دعاها و مناجاتهای انبیاء و سایر معصومین علیهم السلام نقل شده، ایشان خودشان را گنهکار می دانسته اند و از گناهانشان استغفار می کرده اند و با وجود چنین اقرارها و اعترافاتی چگونه می توان آنان را معصوم دانست؟ پاسخ این است که حضرات معصومین علیهم الصلاه و السلام که با اختلاف درجات، در اوج کمال و قرب الهی قرار داشتند برای خودشان وظایفی فوق وظایف دیگران قائل بودند و بلکه هر گونه توجهی به غیر معبود و محبوبشان را گناهی عظیم می شمردند و از این روی در مقام عذرخواهی و استغفار برمی آمدند. و قبلا گفته شد که منظور از عصمت انبیاء، علیه السلام مصون بودن از هر کاری که بتوان به وجهی آنرا گناه نامید نیست بلکه منظور مصونیت ایشان از مخالفت با تکالیف الزامی و از ارتکاب محرمات فقهی است. ۳ - شبه سوم آنکه در یکی ازاستدلات قرآنی برای عصمت انبیا علیهم السلام آمده است که ایشان، از «مخلصین» هستند و شیطان را طمعی در آنان نیست در صورتی که در خود قرآن کریم تصرفاتی برای شیطان در مورد انبیاء علیه السلام ذکر شده است: از جمله در آیه (۲۷) از سوره اعراف می فرماید:«یا بنی آدم لا یفتننکم الشیطان

کما اخرج ابویکم من الجنه» که فریفتن حضـرت آدم و حواء و در نتیجه، بیرون کردن ایشان از بهشت را به شـیطان، نسبت می دهـد، و در آیـه (۴۱) از سـوره ص از قـول حضـرت ایوب علیه السـلام می فرمایـد: «اذ نـادی ربه انی مسـنی الشـیطان بنصب و عذاب» و در آیه (۵۲) از سوره حج نوعی القاءات شـیطانی برای همه انبیاء ثابت می کند زیرا می فرماید:«و ما ارسلنا من قبلک من رسول و لا ـ نبی الا اذا تمنی القی الشـیطان فی امنیته...»، پاسـخ این است که در هیـچ یک از این آیات، تصـرفی که موجب مخالفت انبیاء علیهم السـلام با تکالیف الزامی شود به شـیطان، نسـبت داده نشـده است. اما آیه (۲۷) از سوره اعراف، اشـاره به وسوسه شـیطان در مورد تنـاول از «شـجره منهیه» است که نهی تحریمی به خوردن از آن، تعلق نگرفته بود و فقـط به آدم وحوا تـذکر داده شـده بـود که خـوردن از آن مـوجب خروج از آن «جنت»و هبـوط به «ارض» خواهـد شـد و وسوسه شـیطان، سـبب مخالفت آنان با این نهی ارشادی گردید. و اساسا آن عالم، عالم تکلیف نبود و هنوز در شریعتی نازل نشده بود. و اما آیه (۴۱) از سوره ص اشاره به رنجها و گرفتاریهایی است که از ناحیه شـیطان، متوجه به حضـرت ایوب علیه السـلام گردیـد و دلالتی بر هیـچ نوع مخـالفت آن حضـرت با اوامر و نواهی الهی نـدارد. و اما آیه (۵۲) از سوره حـج، مربوط به کار شـکنیهایی است که شیطـان در مورد فعالیتهـای همه انبیـاء علیه السـلام می کنـد و اخلالهایی است که در راه تحقق یافتن آرزوهای ایشان در مورد هدایت

مردم، انجام می دهند و سرانجام، خدای متعال مکر و حیله های وی را ابطال، و دین حق را استوار می سازد. ۴ – شبهه چهارم آنکه: در آیه (۱۲۱) از سوره طه نسبت عصیان، و در آیه (۱۱۵) از همین سوره، نسبت نسیان به حضرت آدم علیه السلام داده است، و چنین نسبتهایی چگونه با عصمت آن حضرت، سازگار است؟ جواب این شبهه از بیانات گذشته معلوم شد که این عصیان و نسیان، مربوط به تکلیف الزامی نبوده است. ۵ – شبهه پنجم این است که در قرآن کریم، نسبت دروغ به بعضی از انبیاء علیه السلام داده شده است و از جمله در آیه (۸۹) از سوره صافات از قول حضرت ابراهیم علیه السلام می فرماید: «فقال انی سقیم» در حالی که مریض نبود، و در آیه (۶۳) از سوره انبیاء از قول آن حضرت می فرماید:«قال بل فعله کبیر هم هذا»در حالی که خودش بتها را شکسته بود و در آیه (۷۰) از سوره یوسف می فرماید:«ثم اذن مؤذن ایتها العیر انکم لسارقون» در حالی که برادران یوسف، مرتکب دزدی نشده بودند. جواب این است که اینگونه سخنان که بحسب بعضی از روایات از روی «توریه» «اراده معنای دیگر» گفته شده بخاطر مصالح مهمتری بوده و از بعضی از آیات می توان استظهار کرد که با الهام الهی بوده است چنانکه در داستان حضرت یوسف علیه السلام می فرماید: «کذلک کدنا لیوسف» و بهرحال، چنین دروغهایی گناه و مخالف با عصمت نیست. ۶ – شبهه ششم آنکه: در داستان حضرت موسی علیه السلام آمده است که یک فرد قبطی را که با یکی از بنی اسرائیل درگیر شده بود بقتل

رسانید و به همین جهت از مصر فرار کرد و هنگامی که از طرف خدای متعال، مامور به دعوت فرعونیان شد عرض کرد: «ولهم علی ذنب فاخاب ان یقتلون» و سپس در پاسخ فرعون که قتل مزبور را به او گوشزد کرد فرمود: «فعلتها اذن و انا من الضالین». این داستان چگونه با عصمت انبیاء حتی قبل از بعثتشان سازگار است؟ جواب این است که اولا ـ قتل فرد قبطی، عمدی نبود بلکه در اثر نواختن مشتی بروی اتفاق افتاد. ثانیا جمله «ولهم علی ذنب» بر طبق نظر فرعونیان گفته شده و منظور این است که ایشان مرا قاتل و گنهکار می دانند و می ترسم که بعنوان قصاص مرا بکشند. و ثالثا جمله «و انا من الضالین» یا از روی مماشات با فرعونیان گفته شده که گیرم در آن موقع، من گمراه بودم ولی اینک خدا مرا هدایت کرده و با براهین قاطع بسوی شما فرستاده است، و یا منظور از «ضلال» نا آگاهی از عواقب آن کار بوده است ولی به هر صورت دلالتی بر مخالفت حضرت موسی علیه السلام با تکلیف الزامی الهی ندارد. ۷ – شبهه هفتم آنکه: در آیه(۹۴) از سوره یونس، خطاب به پیامبر اکرم صلی الله علیه و اله و سلم می فرماید: «فان کنت فی شک مما انزلنا الیك فسئل الذین یقرءون الکتاب من قبلك لقد جائك الحق من ربک فلا تکونن من الممترین» و در آیات (۱۴۷) از سوره بقره و (۶۰)از آل عمران و (۱۱۴)از انعام و (۱۷) از هود و (۲۳) از سوره سجده نیز آن حضرت را از شک و تردید، نهی می فرماید،پس چگونه می توان گفت که ادراک

وحی، غیر قابل شک و تردید است؟ پاسخ این شبهه آن است که این آیات، دلالتی بر روی دادن شک برای آن حضرت ندارد بلکه در مقام بیان این نکته است که رسالت آن حضـرت و حقانیت قرآن کریم و محتوای آن، جای شک و تردید ندارد. و در حقیقت، اینگونه خطابهـا از قبیـل «ایاک اعنی و اسـمعی یا جاره» (در بزن دیوار تو بشـنو) می باشـد. ۸ - شـبهه هشتم آنکه، در قرآن کریم گناهانی به پیامبر اکرم صـلی الله علیه و اله و سـلم نسـبت داده شده است که خدا آنها را آمرزیده است در آنجا که می فرماید: «لیغفر لک الله ما تقدم من ذنبک و ما تاخر». جواب این است که منظور از «ذنب» در این آیه شـریفه، گناهی اسـت که مشـرکان برای آن حضـرت پیش از هجرت و پس از آن، قائل بودنـد که به معبودهای ایشان، توهین کرده است و منظور از مغفرت آن، دفع آثاری است که ممکن بود بر آن، مترتب شود و شاهـد این تفسـیر، آن است که فتح مکه را علت آمرزش آن شمرده، می فرماید: «انا فتحنا لک فتحا مبینا لیغفر...» و بدیهی است که اگر منظور از آن، گناه مصطلح می بود تعلیل آن به فتح مکـه، وجهی نمی داشت. ۹ - شـبهه نهم آنکه: قرآن کریم در داسـتان ازدواج پیامبر اکرم صـلی الله علیه و اله و سـلم با همسـر مطلقه زید (پسـر خوانده آن حضرت) می فرماید: «و تخشی الناس و الله احق ان تخشاه» و چگونه چنین تعبیری با مقام عصمت، سازگار است؟ جواب این است که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم

بیم آن داشتند که مردم در اثر ضعف ایمان، این اقدام را که به دستور خدای متعال و برای شکستن یکی از سنتهای غلط جاهلیت (همسان شمردن فرزند خوانده با فرزند حقیقی) انجام می گرفت حمل بر تمایل شخصی آن حضرت کنند و موجب ارتداد ایشان از دین شود، و خدای متعال در این آیه شریفه، پیامبر خود را آگاه می سازد که مصلحت این سنت شکنی، مهمتر و ترس از مخالفت با اراده الهی مبنی بر مبارزه عملی پیامبرش با این پندار غلط، سزاوارتر است. پس این آیه شریفه بهیچ وجه در مقام نکوهش و سرزنش آن حضرت نیست. ۱۰ – شبهه دهم آنکه: قرآن کریم در مواردی پیامبر اکرم صلی الله علیه و اله و سلم را مورد عتاب، قرار داده است از جمله در مورد اجازه ای که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم مبنی بر ترک شرکت در جنگ، به بعضی از افراد داده بود می فرماید: «عفا الله عنک لم اذنت لهم» و در مورد تحریم بعضی از امور حلال، بخاطر جلب رضایت بعضی از همسرانش می فرماید: «یا ایها النبی لم تحرم ما احل الله لک تبتغی مرضات ازواجک» و چنین عتابهایی چگونه با عصمت آن حضرت، سازگار است؟ پاسخ این است که اینگونه خطابها در واقع «مدح در قالب عتاب» است و دلالت بر نهایت عطوفت و دلسوزی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم دارد که حتی منافقان و بیمار دلان را نیز ناامید نمی کرد و پرده از رازشان بر نمی داشت و نیز رضایت خاطر همسرانش را مقدم بر خواسته های خودش می داشت و کار مباحی را بوسیله سوگند بر خودش

حرام می کرد نه اینکه (العیاذ بالله) حکم خدا را تغییر دهد و حلالی را بر مردم حرام سازد. در حقیقت، این آیات از یک نظر، شبیه آیاتی است که به تلاش و دلسوزی فوق العاده آن حضرت برای هدایت کافران، اشاره می کند: «لعلک باخع نفسک الا یکونوا مؤمنین» یا آیاتی که دلالت بر تحمل رنج فراوان در راه عبادت خدای متعال دارد مانند «طه ما انزلنا علیک القرآن لتشقی» و بهر حال، منافاتی با عصمت آن حضرت ندارد.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه ای
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹